

Rossa. Wileńska nekropolia

Autorzy wystawy:

dr hab. Anna Sylwia Czyż, prof. UKSW

dr Bartłomiej Gutowski

Autorzy fotografii:

Norbert Piwowarczyk, Piotr Jamski z zespołem

Organizator:

Instytut POLONIKA

Instytucja nadzorująca:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Współpraca:

Narodowe Centrum Kultury

Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu

Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Scenografia wystawy:

Maciej Stefański, Robert Pludra, Katarzyna Moszczyńska

Opracowanie graficzne:

Anna Stefańska

Honorowy patronat nad wystawą objęło

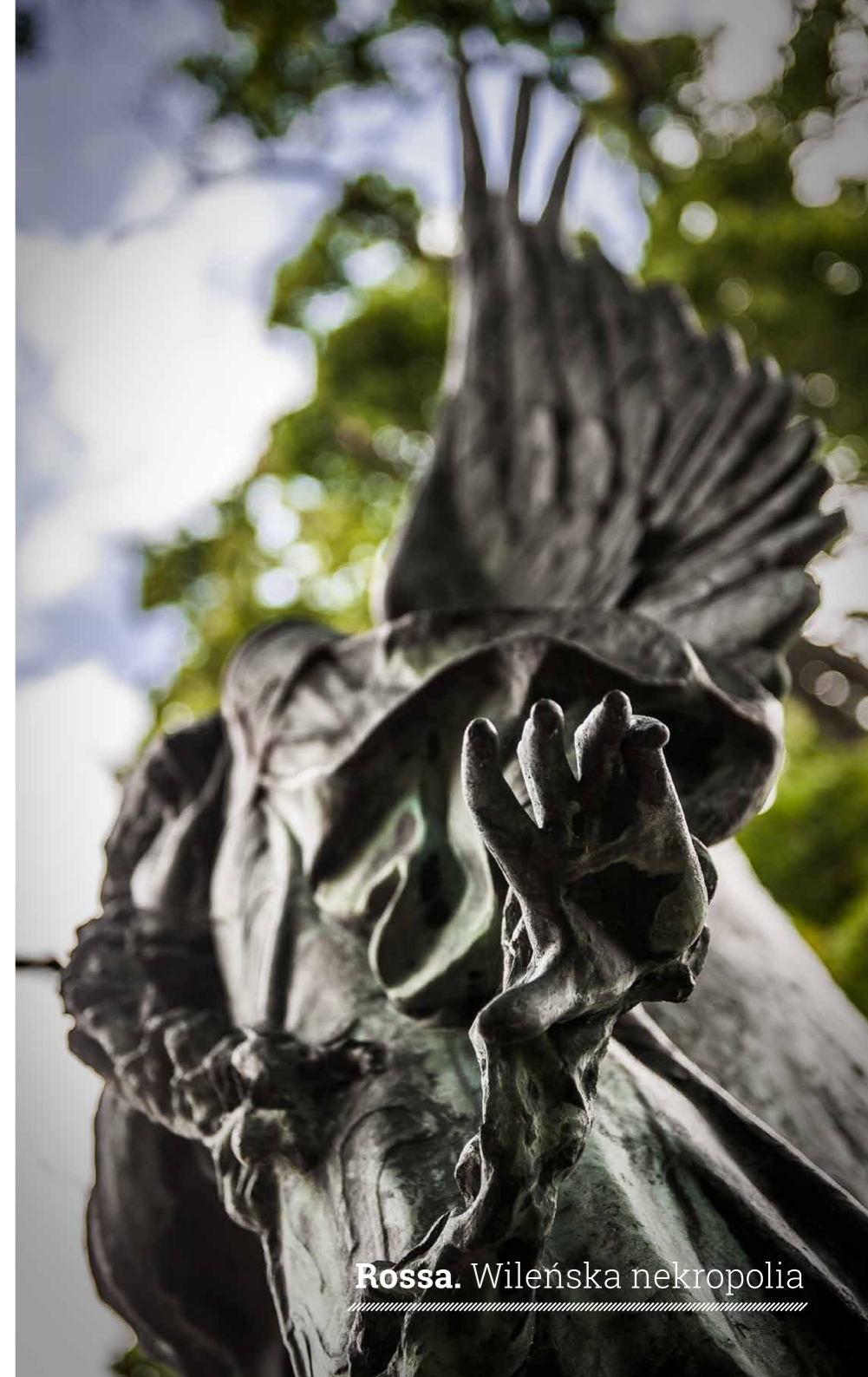
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

MÓWIĄ WIEKI

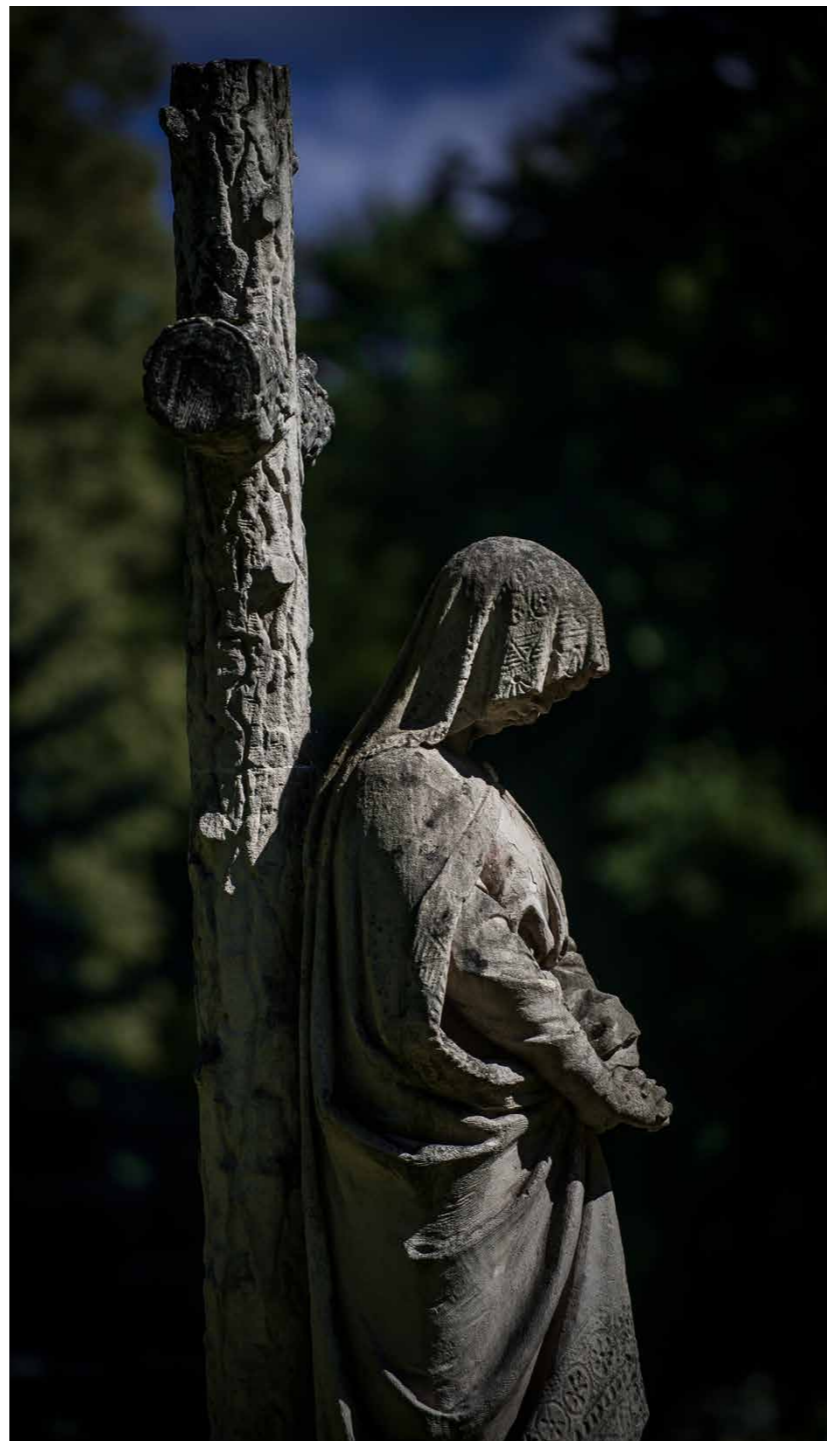

Rossa. Wileńska nekropolia

Rossa. Wileńska nekropolia

Wystawa zorganizowana przez Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA poświęcona jest wileńskiemu cmentarzowi Na Rossie. Na tym najcenniejszym z wileńskich cmentarzy zachowało się 11579 pomników nagrobnych. Szczególne znaczenie historyczne mają mauzoleum na grobie serca Marszałka Józefa Piłsudskiego w otoczeniu poległych żołnierzy oraz pomnik Jonasa Basanavičiusa, orędownika litewskiego odrodzenia narodowego, patriarchy narodu. Na Starej Rossie znajdziemy też pomniki wielu innych postaci ważnych dla historii Wilna. Wśród nich jest profesor literatury na wileńskim uniwersytecie Euzebiusz Słowacki, działacz niepodległościowy Joachim Lelewel, poeta Władysław Syrokomla, wileński wydawca Kazimierz Wilczyński, kompozytor i malarz Mikalojus Konstantinas Čiurlionis działacze społeczni tacy jak: Tadeusz Wróblewski, Józef Godwod czy Józef Montwiłł, wybitny archeolog Eustachy Tyszkiewicz, botanik Povilas Snarskis, wielu profesorów Uniwersytetu Wileńskiego, powstańców, ludzi kultury, nauki, żołnierzy, a przede wszystkim mieszkańców Wilna.

Cmentarz nie powstał, co prawda w roku 1769, jak onegdaj głośzono. Zachowane Metryki pogrzebowe Góry Zbawiciela czyli księgi pogrzebowe kościoła misjonarzy, wskazują najstarsze pochówki na „nowym cmentarzu” w roku 1801. Wśród nich burmistrza Wilna Jana Müllera. Wynika z nich również, że nowy cmentarz szybko stał się popularnym miejscem pochówku. Był wówczas zresztą jedynym zamiejskim cmentarzem Wilna. Do jego popularności przyczyniło się wzniesienie już w 1802 roku katakumb, a następnie ogrodzenia. Zwieńczeniem tych prac było wystawienie kaplicy cmentarnej. Znana nam dzisiaj neogotycka budowla pochodzi z lat 40. i 50. wieku XIX, jednak jej powstanie planowane musiało być od samego początku.

Nie tylko zachowane pomniki, a zwłaszcza wartość artystyczna kilku z nich, ale też urokliwe położenie na wileńskich wzgórzach. Tonący w zieleni, z nieco chaotycznie rozrzuconymi nagrobkami, jest miejscem szczególnym. Nie może dziwić, że już w wieku XIX zachwycano się jego pięknem, barwnie opisywano jego niezwykłą atmosferę ale też i przeprowadzono pierwsze prace dokumentacyjne. Bardziej systematyczne badania w okresie dwudziestolecia XX wieku prowadzili Lucjan Uziębło i Wacław Wejtko. W ostatnim czasie zaś wykonana została pełna dokumentacja pomników.

Wystawa jest pokłosiem prac dokumentacyjnych prowadzonych w latach 2013-2016 na cmentarzu Na Rossie, które zrealizowane zostały przez Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie we współpracy z Litewskim Uniwersytetem Edukologicznym (lit. Lietuvos edukologijos universitetas) w ramach grantu z Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. Jednym z efektów prac jest dostępny on-line katalog pomników nagrobnych: cmentarznarossie.sztuka.edu.pl.

